

Llei electoral? Què és això?

L'Estatut valencià aprovat el març del 2006 obliga a redactar una nova llei electoral, i el PP –que s'hi comprometé aleshores– ara s'hi nega de ple. La barrera del 5% –eliminada de l'Estatut, però encara vàlida– aplanava el camí al bipartidisme a les Corts, una fórmula que pot estrenar-se aviat i que encara faria els populars més hegemònics.

Camps no està per fer travesses –més aviat protagonitza el joc del penjat, i sembla que sols li queda una cama sana–, però la fe, cega o no, l'instiga a somniar una tercera legislatura. Una renovació de mandat que fins i tot imagina placidíssima, amb dos únics partits a les Corts, els rojos i els blaus, cosa que aclariria encara més el panorama.

De fet, Camps deixaria de perdre el temps que ara ha de dedicar, per llei, a aquells que “com a primer compromís, tenien el trencament del projecte polític”, o a aquells a qui, quan els ha de respondre, els diu que al seu discurs “no hi ha idees, tot és un buit... Què fem, ara?”

Les declaracions corresponen al darrer debat de política general, esdevingut el

setembre passat, i anaven adreçades, respectivament, a Mònica Oltra –portaveu del Compromís– i a Marga Sanz, síndica dels no-adscrits, que és la situació en què han quedat els tres diputats d'Esquerra Unida, foragitats del grup del Compromís per Bloc i Iniciativa.

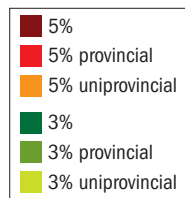
Sense Bloc, Iniciativa i Esquerra Unida, Camps calcula que tornaria a casa molt abans cada dia que va a l'hemicicle, i això li fa somniar una tercera legislatura balsàmica, sobretot en comparació amb la primera –en què els zaplanistes el van ferir més que no l'oposició oficial– i amb aquesta segona, quan el *cas Gürtel* ho embruta tot. Per això fa comptes i, d'acord amb les enquestes publicades recentment, idea unes Corts amb un PP molt majoritari –sempre per damunt del 50% dels vots– i un PSPV-PSOE encara en retrocés –un 32%, fins i tot menys del 35% del 2007–, perquè la resta podrien ser extraparlamentaris: el 9,5% que recull als sondatges el mot *Compromís* cal dividir-lo almenys per dos, perquè a hores d'ara és inviable que Esquerra Unida, Iniciativa i Bloc tornen a compartir candidatura. Si ambdues llistes queden a les portes del fatídic 5%, quedarien excloses del repartiment d'escons. D'una altra banda, el 2,5% d'Unión, Progreso y Democracia (UPyD) resultaria igualment inútil, com allò que recolliria Esquerra Republicana (ERPV) i les secessionistes Unió Valenciana i Coalició Valenciana. En total, un 14% dels vots podrien anar a raure a la paperera, producte de l'elevat llistó d'accés que presenta, a la porta, el parlament valencià. Un fenomen inèdit a tot l'estat espanyol, com incomparable és la barrera en qüestió [vegeu gràfic de la pàgina següent].

Inseguretats jurídica. Amb motiu de la reforma estatutària aprovada el març del 2006, els socialistes van aconseguir d'eliminar el 5% de l'Estatut, al tràmit parlamentari de Madrid. Era la manera que no continuara blindat i que tan sols calguera reformar la llei electoral, per tal d'endolcir-lo. De fet, la redacció del nou Estatut preveia una nova redacció de la llei electoral valenciana, que data del 1987 i que també recull el 5%.

D'indicis en aquest sentit, no en faltaven. “Les Corts estaran constituïdes per un nombre de diputats i diputades no inferior a noranta-nou, triats per su-

El llistó valencià, alt com cap altre

Barreres d'accés als diversos parlaments autonòmics i resultats a les darreres eleccions

(1) **Illes Balears:** des del 1995, 5% a cada illa. Fins aleshores, 3% a cada illa.

(2) **País Basc:** des del 2000, 3%. Abans, 5%.

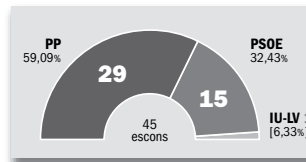
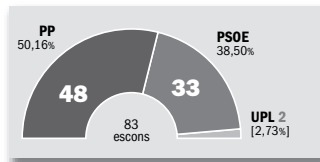
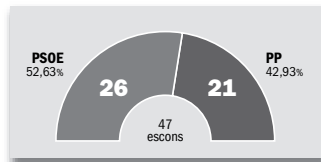
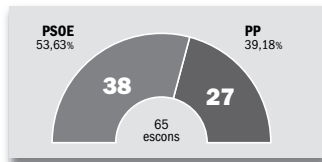
(3) **Galícia:** del del 1992, 5% provincial. Abans, 3%.

(4) **Canàries:** 6% global, 30% insular o ser la llista més votada en una illa. Sotmès a la reforma estatutària en curs. Podria reduir-se al 15% insular o, fins i tot, al 3% autonòmic.

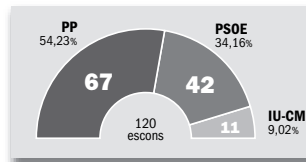
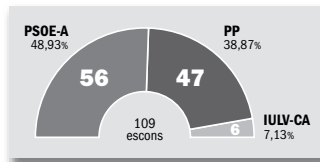
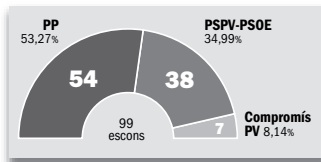
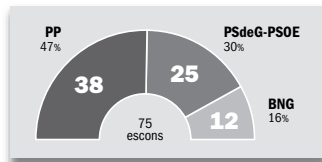
La barrera electoral més exigent de tot l'estat espanyol és valenciana (5% autonòmic): el 2006 va eliminar-se de l'Estatut però roman a la llei electoral, que calen dos terços dels vots a les Corts per poder ser modificada. Amb un 5% provincial, el Bloc faria una dècada que tindria representació en solitari per les circumscripcions de Castelló i de València. Tot indica, siga com siga, que la barrera en qüestió no s'alterarà amb vista al 2011. Múrcia, en canvi, el president Valcárcel ha assegurat que s' reforçarà la llei electoral, que actualment obliga a obtenir el 5 dels vots. IU, que obté un 6% de vot, podria veure-hi amenaçat si no, la seua presència a l'hemicicle.

Avui hi ha dues comunitats bipartides: Castella - la Manxa (l hi supera el 3%, però pateix l'elevadíssima acumulació de vot de dos grans partits) i Extremadura (on IU va quedar-se a un 0,09 d'accedir al Parlament per Badajoz). El 2011 només corren el risc d'afegir-se a la llista la Rioja (el Partit Riojà supera el límit només per un 1%), IU a Múrcia (si no s'hi canvia la llei) i, sobretot, el País Valencià. A les Canàries, que també estudia una reforma de la llei electoral, les particularitats fan que partits com Nueva Canaria (5,5% de vot, el 2007) o Centro Canario (4,01%) no tinguen cap diputat, però sí que en té dos el partit líder a l'illa de Hierro, que recull el 0,32% autonòmic. A Castella-Lleó, la Unitat del Poble Leonès també en té dos (un 12% a Lleó), encara que al glob autonòmic només suma el 2,7%.

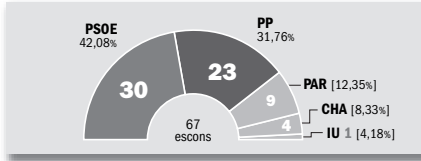
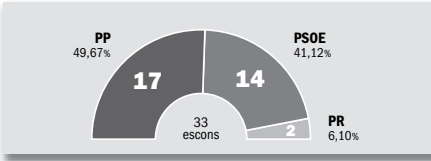
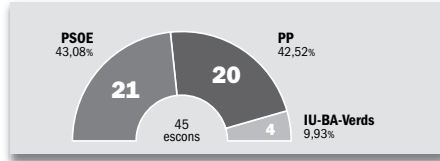
EXTREMADURA 2007   CASTELLA-LA MANXA 2007   CASTELLA I LLEÓ 2007   MÚRCIA 2007

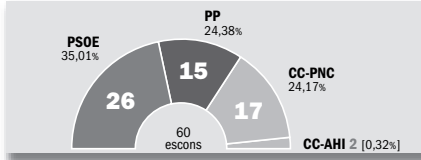
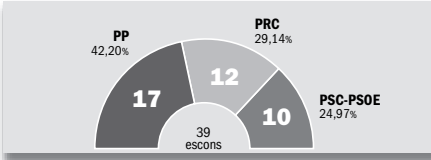
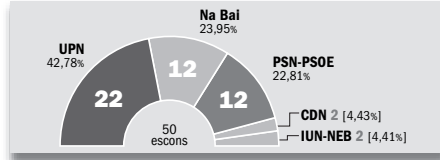
GALICIA 2009   PAÍS VALENCIÀ 2007   ANDALUSIA 2008   MADRID 2007

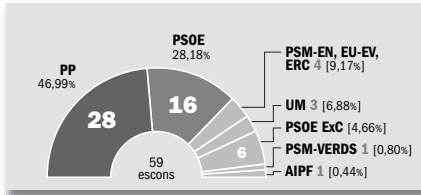
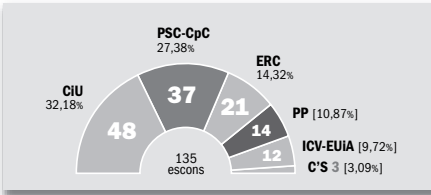
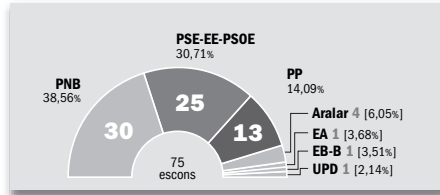
ASTÚRIES 2007   LA RIOJA 2007   ARAGÓ 2007

NAVARRA 2007   CANTÀBRIA 2007   CANÀRIES 2007

PAÍS BASC 2009   CATALUNYA 2006   ILLES BALEARS 2007

Font: Anxiu Històric Electoral de la Generalitat Valenciana

fragi universal, lliure, igual, directe i secret, en la forma que determina la llei electoral valenciana, atenent criteris de proporcionalitat i, si és el cas, de comarcalització”, diu el començament de l'article 23. “Per a poder ser proclamats electes i obtindre escó –continua–, els candidats de qualsevol circumscripció hauran de gaudir de la condició política de valencians i hauran d’haver sigut presentats per partits, federacions, col·licions o agrupacions d’electors que obtinguen el nombre de vots exigít per la llei electoral valenciana”, una llei que “serà aprovada en votació de conjunt per les dos terceres parts de les Corts i que garantirà un mínim de vint diputats per cada circumscripció provincial, distribuint la resta del nombre total dels diputats entre les dites circumscripcions, segons criteris de proporcionalitat respecte de la població, de manera que la desproporció que establisca el sistema resultant siga inferior a la relació d’u a tres”. L'Estatut marca les línies mestres del que hauria de ser –“serà aprovada”, diu, en allò que legalment s’interpretava com una *reserva de llei*– la nova llei, però no n’hi ha hagut ni sembla a tocar.

L'any 2007, Francisco Camps declinà de modificar la norma electoral i optà per marcar les regles del joc al decret de convocatòria dels comicis, un *modus operandi* que, segons diversos experts en dret, generava “inseguretat jurídica”. El Bloc tampoc no ho veié gens clar i va presentar un recurs davant el Tribunal Constitucional, després d’haver demanat la inhibició del Tribunal Superior de Justícia valencià, presidit adés i ara per Juan Luis de la Rúa, persona de confiança de Camps i que alhora presideix la Junta Electoral Valenciana. El Constitucional encara no s’hi ha pronunciat, però tant l’advocacia de l’estat com la de la Generalitat Valenciana al·leguen que el Consell té la capacitat de marcar les regles de la matèria, perquè no contravé l’esperit de l'Estatut.

Alguns altres, per contra, addueixen que la voluntat del legislador en llevar el 5% de l'Estatut era de modificar-lo també a la llei electoral. El Bloc, ara fa dos anys i mig, demanava que, en vista del buit legal, s’aplicara el 3% que recull la llei electoral estatal, el sistema que fins ara s’ha aplicat a Catalunya. Camps va desoir la proposta, és clar, sobretot

perquè hi haurien accedit en solitari no sols el Bloc i Esquerra Unida, sinó potser també Unió Valenciana, un reajustament que hauria complicat la majoria absoluta del PP. Si el Constitucional rebutja el recurs del Bloc, “haurà establert jurisprudència i quedaria tocada de mort la llei electoral estatal”.

Entre el cap i el cor. D’una altra banda, els socialistes valencians tampoc no han forçat massa la màquina. En pactar la reforma estatutària, el PP va comprometre’s a reformar la llei electoral i tres més. Però al llarg del període de sessions en curs, aquest no ha estat, ni de bon tros, un afer prioritari. I és que, al PSPV-PSOE, aquesta qüestió hi suscita contradiccions. Els convindria de rebaixar la barrera que un dia van pactar amb la UCD per tal d’evitar l’accés dels nacionalistes –si és que volen arribar al poder amb l’ajuda d’aquests vots–, però, mirat des d’un altre punt de vista, pensen que no tocar-ho els permetria d’establir un bipartidisme que els barraria el pas al Consell però que, paral·lelament, els faria erigir-se com l’única alternativa al PP, amos del monopoli del *vot útil* contra el PP. Potser per això, i perquè a Jorge Alarte no l’apassionen els pactes tripartits, la llei electoral no apareix ni a un peu de pàgina de la seua agenda.

Mentrestant, Camps, que el 2007 ja va sol·licitar un informe sobre la legalitat d’uns comicis amb *normativa per decret*, ha tornat a demanar l’opinió als caps pensants de Presidència. Fa un parell de mesos, quan va surar el presumpte finançament il·legal del PP valencià a través de la trama *Gürtel*, el president va encarregar un dictamen sobre la manera de conciliar la llei electoral valenciana amb l'Estatut i la llei estatal, un marc legal per a saber com està la qüestió. Al seu cervell rondava –i de segur que encara hi ronda– la possibilitat d’un avançament electoral, un escenari que encara complicaria més aquest atzucac legal, perquè els comicis valencians sempre han anat de bracet dels municipals, i un desmarcament encara obriria més núvols. És per això que Camps mira d’esgotar el mandat, no retocar la llei electoral... I qui dia passa, vot empeny.

Víctor Maceda

La llei electoral balear determina l’existència de tantes circumscripcions com illes hi ha a l’arxipèlag. Quatre. La més petita, Formentera, només tria un diputat al Parlament; per tant, la candidatura més votada s’emporta l’escó. L’illa d’Eivissa elegeix 12 escons. La de Menorca, 13. I Mallorca, 33. Si es relaciona aquesta distribució de diputats amb la població de cadascuna de les illes es nota un fort desequilibri. Formentera té 7.500 habitants; Eivissa, 112.000; Menorca, 92.000; i Mallorca, 850.000. Això vol dir que, en teoria, a Mallorca hi ha un escó per a cada 25.000 ciutadans –en nombres rodons–, a Menorca per a cada 7.000 habitants, a Eivissa per a cada 9.300 i a Formentera per als 7.500. Un desequilibri evident que afavoreix molt les illes menors.

Aquesta peculiaritat del sistema electoral balear té l’origen en els anys de la transició democràtica. Després de ser aprovada la reforma política espanyola del desembre del 1976, i en vista de la convocatòria de les primeres eleccions democràtiques (que foren el 15 de juny del 1977), sectors socials i polítics menorquins de dreta –amb el *Diario de Menorca* al capdavant– empengueren una campanya per a tenir un diputat propi per a l’illa. És a dir, que no es triassin tots en una sola llista per a tota la província. Al cap de poc temps, a Eivissa es forjà un moviment que demanava això mateix. Aquella campanya no reeixí totalment, perquè al final el decret que serví per a organitzar les eleccions –i que més endavant, amb poques variants, es va convertir en llei electoral de la qual emanen totes les autonòmiques– va imposar la circumscripció única provincial a l’hora d’elegir diputats, però parcialment es pot considerar que sí que reeixí, perquè tant Menorca com Eivissa tingueren senador propi.

Quan es començà a discutir i negociar l'Estatut d’Autonomia (que es va aprovar el 1983) es revifaren les campanyes perquè la futura forma d’elecció dels diputats preveïés que les illes menors no restassin sota el *centralisme mallorquí* i, per tant, que poguessin triar prou escons perquè una *majoria mallorquina* no els pogués imposar res. Al principi fou la dreta –Aliança